

čijo trgovske in obrtne zbornice, kajti pri sedanjem položaju nimajo mali obrtniki v njih nobenih pravic. Zbornice naj se razdelé ali v trgovske in obrtne zbornice ali pa v zbornice, v katerih bo zastopana na eni strani velika industrija in velika obrt, na drugi mala industrija in mala obrt. Le na ta način bo se odpravila krivica in prikrajševanje pravic malih obrtnikov.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

IV. Kosar korvikar in spiritual.

„Če utegne človeka prihititi kaka pregreha, takega podučite vi, ki ste duhovni.“
(Gal. 6, 1.)

Kosar začetkom februarja nastopi svojo novo službo. V Št. Andražu je vsem dobro došel, a zlasti se ga je škof lepo sprejel, kakor sprejme oče svojega ljubelega sina. Odslej ostane Kosar vedno v bližini svojega kneza in škofa Slomškega do njegove smrti, in še po smrti se ne more ločiti od njega, dočim mu ne postavi spomenika — aere perennius — bolj trpežnega, kakor bi bil izlit iz medi. Kosar bil je odslej zvest oproda svojega škofa, prav istih mislij, kakor oproda Jonatanov, ki tako-le govori svojemu gospodarju: »Stori vse, kar dopade tvojemu srcu; pojdi, kamor ti drago; kjerkoli boš ti, bom s teboj tudi jaz.«¹⁾

V Št. Andražu mu res ni zmanjkalo opravkov. Kot korvikar je pel vsak dan ure s kanoniki, in je vsako drugo nedeljo imel pozno pridigo v stolni cerkvi. Dostikrat pa prevzame tudi še kako pridigo ali tudi celo vrsto pridig, katerih mu ni nalagala dolžnost, nego ljubezen njegova do božje besede. Tako je v adventu l. 1857. pridigoval o peklu, kateri govori so pretresli celo mrzla in počasna srca nemških Lavantčanov, ki so po prestopu adventu rekali: »Derselbige neue Fürstenkaplan that gräuslich predigen!« (Novi knežji kaplan grozno pridigujejo.)

Kosar je namreč ob enem opravljal službo škofskega, dvornega kaplana; zraven še je bil spiritual štrtega leta lavantinskih bogoslovcev, ki od leta 1850. niso bili več v Celovcu, nego so se pri svojem škofu v Št. Andražu pripravljali na duhovski stan. Slednjič je še bila njegova dolžnost, učiti bogoslovce cerkvenega obredoslovja in koralnega petja in vsako jutro voditi njihova duhovna premišljevanja.

Čudimo se, da pri tolikem naporu ni zopet opešalo njegovo telo; a tudi vrline njegovega duha so nam goropadne, če pomislimo, da so bile njegove oči še vedno tako slabe, da so mu bogoslovci morali čitati knjige; sam si je le semtertje kaj malega zabeležil. Zjutraj so mu bogoslovci čitali po eno uro iz katerihsibodi knjig in zato njim je prepuščal svoj zajutek, a on je veslega srca do poldneva čakal na kosček kruha.

Koncem l. 1856. dobil je Kosar novo častno službo. Dotično škofijsko pismo se glasi: »Z ozirom na vaše bogoslovske in cerkvenopravne vednosti, in z ozirom na vašo izkušnost v dušnem pastirstvu, imenujem vas prisednikom knez. škof. lavantinske zakonske sodnije.« Leta 1858. pripravljali so se v Št. Andražu na preselitev škofije v Maribor, in l. 1859. se je preselitev zgodila. To so bili trudapolni dnevi za Kosarja, ki je bil desna roka svojega škofa.

Izgojiti si dobrih in gorečih duhovnikov, bila je škofa Antona Martina prva skrb v Mariboru. Duhovno semenišče je rad nazival punčico očesa cele škofije. Kar je namreč vrt brez drevesnice, to je škofija brez domačega duhovnega semenišča, in zato je cela škofija veselo pozdravljala prvi dan meseca oktobra 1859, ko se je bilo duhovno semenišče v Mariboru bogoslovcem odprlo. In ta duhovni vrt izročil je Slomšek Kosarju v oskrbovanje, rekoč: »S polnim zaupanjem na vašo vsestransko omiko, in vašo slavno znano pastirsko gorečnost, imenujem vas z mirno vestjo za spirituala novega lavantinskega duhovnega semenišča, nadjajoč se, da boste z isto vnemo izgajali vse bogoslovce, s katero ste že več časa vodili štrtoletnike.«

Mili darovi za družbo vednega češčenja.

Celje 15 fl., Ljutomer 6 fl. 77 kr., Sv. Lovrenc na Dravskem polju 5 fl. 57 kr., Gornjigrad 4 fl. 20 kr., Kozje 10 fl., Polje 7 fl., Planina 4 fl., Sv. Peter pod Sv. Gorami 10 fl., Prihova 15 fl., Vurberg 12 fl. 46 kr., Spodnja Polskava 4 fl. 25 kr., Polensak 43 fl. 50 kr., Kojnice 52 fl. 97 kr., Loče 3 fl.

Gospodarske stvari.

Rez gorice.

V gorici je vsako delo imenitno, posebno važna pa je rez. Stari prigovor pravi: »Navednega rezača vinjek odnese vina štartinjek!« Ako pa rez dobro opraviš, bodeš obilno trgategv imel. Pazi torej pri rezi:

1. Na čas. To delo se mora opraviti, dokler trs spi; torej smeš rezati od listopada do sušca. Ne misli si, da bi listopada bilo že prerano za rez. Ako to delo jesenskim grobancam in sadnikom ne škodi, gotovo tudi drugemu trsovju ne bode kvarno. Meseca grudna in prosinca pa smo že slavnega Brandnerja videli obrezanega. Nekateri se spoke trsa bojijo in po zimi ne režejo; pa kadar je hud mraz, tudi celi trs raztrešči. Najboljša doba rezi bode menda od Svečnice do sušca. Dan raste, več se opravi; pozebljina se že vidi, zajéji zob se pozna, sneg kopni. Da še boš pa prej mogel v gorici po kopnem hoditi, natrosi na sneg kaj črnega, ali pepela, pleve, tudi prsti, in sneg bode 14 dni prej zginil iz tvoje gorice, kakor pri mejašu, in mogel boš prej v gorici delati in svojo rez dovršiti. Jako slaba in škodljiva je pozna rez, ko se trs že joče; posuši se, ker mu je kri ali sok iztekel. Takoj v jeseni začni rezati. Brajde in utice ali špalir si pač moraš listopada obrezati, drugače ti jih sneg pokubači.

2. Reznik. Nekateri so hoteli trsu vse rozge pustiti in mu le samo glavo odrezati, naj bi vsaka rozga pogнала in sad rodila. Neki viničar je na tak način gospodarju gorico v 3 letih skoro ugonobil. Moder rezač hitro zapazi najboljšo rozgo, prireže jo na dve oki v slabi zemlji, na 3 v dobri, ako je rozga tudi zadosta debela. Močnemu trsu smeš dati tudi dva reznika. Vse druge panoge pa brez usmiljenja porezi. Ako je pa celó droben les, rezi na eno oko, kakor pri sadnikih ali ključih prvo leto.

3. Locen ali šparon. Močen in star trs nese poleg enega ali dveh reznikov tudi še eden šparon, ali rozgo na 6, 8, 15 ok, kateri se osloči in na drugi kol priveže. Tak locen je oče rodovitnosti, dasi trs oslabi ali tudi ubije. Nasteli smo na enem locnu po 20—30 grozdov. Pri tem so viničarji različnih mislij; eni puščajo reznike spodaj, zgoraj pa delajo šparone; drugi pa narobe. Ti pa rezi spodnjo rozgo na reznik, zgornjo pa

¹⁾ Kralj. 14, 7.